

מדינת ישראל

משרד החינוך

סוג הבחינה: בגרות לבתי-ספר על-יסודיים

מועד הבחינה: קיץ תשע"ג, 2013

סמל השאלון: 816201

נספחים: 1. תמונות לחלק א'

2. תמונות לחלק ב'

3. תמונות לחלק ג'

תולדות האמנות א'

שתי יחידות לימוד

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שלוש שעות.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה חלקים.

חלק א' – תולדות האמנות מהעת העתיקה עד האימפרסיוניזם 100 נקודות

חלק ב' – תולדות האמנות המודרנית (המאה ה-19, המאה ה-20, אמנות ישראלית) 100 נקודות

חלק ג' – אמנות יהודית על רקע האמנות הכללית 100 נקודות

עליך לענות על חלק אחד בלבד:

חלק א' (פרקים ראשון, שני, שלישי) – שאלות 1 – 10

חלק ב' (פרקים רביעי, חמישי) – שאלות 11 – 20

חלק ג' (פרקים שישי, שביעי) – שאלות 21 – 30

יש לענות על שש שאלות, על-פי ההנחיות הרשומות בכל חלק ובכל פרק.

ג. חומר עזר מותר לשימוש: מילון עברי-לועזי / לועזי-עברי.

ד. הוראות מיוחדות:

1. אין להשתמש באותה יצירה להדגמת שתי תשובות שונות, אלא אם כן בכל אחת מהתשובות יש התייחסות להיבטים שונים של אותה יצירה.

2. התמונות לכל השאלות מרוכזות בנספח המצורף לשאלון. קרא את השאלה, אתר בנספח את התמונה (או התמונות) המתייחסת אליה, התבונן בה (או בהן) וענה על השאלה. התמונות בנספח מסודרות על-פי סדר הופעתן בשאלון.

3. ציין על-גבי כריכת המחברת, ליד מדבקת הנבחן, על איזה חלק ענית.

בשאלון זה 14 עמודים ושלושה נספחים.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר,

אך מכוונות הן לנבחנות והן לנבחנים.

המשך מעבר לדף

בהצלחה!

השאלות

חלק א': תולדות האמנות מהעת העתיקה ועד האימפרסיוניזם
(100 נקודות)

פרק ראשון: העת העתיקה (פרהיסטוריה, מצרים, יוון, רומא) (32 נקודות)
ענה על שתיים מבין השאלות 1–3 (לכל שאלה – 16 נקודות).

שאלה 1

אמנות הקבורה במצרים

בתמונות 1 ו-2 מוצגים שני פריטים שנמצאו בקברו של תות ענח אמון: מכסה הקבורה וכיסא מקושט בתבליט.

(6 נק') א. הסבר איזו מטרה דתית משרתים שני הפריטים.

ציין מה מייחד את קברו של תות ענח עמון.

(5 נק') ב. תאר את הסצנה המוצגת בתבליט.

(5 נק') ג. הסבר שני מאפיינים סגנוניים הבאים לידי ביטוי בתבליט.

שאלה 2

ציורי כדים ביוון העתיקה

בתמונה 3 מוצג כד חרס ועליו ציור של אייקס ואכילס משחקים בקובייה.

(3 נק') א. ציין באיזה סגנון צויר הכד.

ציין מאפיין ייחודי אחד של הסגנון והסבר כיצד הוא בא לידי ביטוי בכד.

(4 נק') ב. תאר את הרגע המוצג ביצירה.

(9 נק') ג. תאר את עיצוב הגוף, את הקומפוזיציה ואת תפיסת החלל ביצירה.

שאלה 3

פיסול הלניסטי

בתמונה 4 מוצג הפסל "לאוקון ובניו".

- (4 נק') א. הסבר מהו האירוע המוצג בפסל.
(8 נק') ב. תאר שני מאפיינים הלניסטיים הבאים לידי ביטוי בפסל.
(4 נק') ג. ציין שם של פסל יווני אחר, והסבר הבדל סגנוני אחד בינו ובין הפסל "לאוקון ובניו".

פרק שני: ימי-הביניים, רנסנס, בארוק, יודאיקה (51 נקודות)

ענה על שלוש מבין השאלות 4–8 (לכל שאלה – 17 נקודות).

שאלה 4

אמנות מוסלמית

בתמונות 5 ו-6 מוצגים מבנה כיפת הסלע ותכנית הקרקע שלו, ובתמונות 7 ו-8 מוצגים קישוטי פסיפסים של הכיפה.

- (3 נק') א. הסבר את משמעות השם "כיפת הסלע".
(7 נק') ב. הסבר את הקשר בין התכנית האדריכלית של מבנה כיפת הסלע ובין ייעודו של המבנה.
(7 נק') ג. ציין שני מוטיבים המעטרים את המבנה, והסבר כיצד עיטורי המבנה מבטאים את יחסה של הדת האסלאמית לציור.

שאלה 5

הציור ברנסנס

בתמונה 9 מוצגת היצירה "השילוש הקדוש", של מזאצ'ו.

- (4 נק') א. הסבר את משמעות השם "השילוש הקדוש", וציין מיהן כל הדמויות המוצגות ביצירה.
- (5 נק') ב. ביצירה זו משתמש מזאצ'ו בשיטה חדשה ליצירת אשליה של עומק. ציין מהי השיטה והסבר כיצד מזאצ'ו משתמש בה ביצירה.
- (8 נק') ג. ציין שני מאפיינים של הרנסנס (מלבד אשליה של עומק), והסבר כיצד הם באים לידי ביטוי ביצירה "השילוש הקדוש".

שאלה 6

סנדרו בוטיצ'לי

בתמונה 10 מוצגת היצירה "פרימוורה", של סנדרו בוטיצ'לי.

- (5 נק') א. ציין מיהי הדמות המרכזית ביצירה, והסבר מה היא מסמלת.
- (6 נק') ב. תאר שתיים מן הדמויות הנלוות לדמות המרכזית. התייחס גם לאטריבוטים (סממנים מזהים) של הדמויות.
- (6 נק') ג. ציין שני מאפיינים המייחדים את עבודתו של בוטיצ'לי, והסבר כיצד הם באים לידי ביטוי ביצירה.

שאלה 7

פיטר ברויגל – צייר האיכרים

בתמונה 11 מוצגת היצירה "מחול כפרי", של פיטר ברויגל.

- (6 נק') א. תאר את ההתרחשות ביצירה.
- (5 נק') ב. הסבר את יחסו של האמן לאנשי הכפר על-פי היצירה.
- (6 נק') ג. הסבר שניים ממאפייני הסגנון של ברויגל הבאים לידי ביטוי ביצירה.

שאלה 8

דמות משה באמנות

בתמונה 12 מוצג הפסל "משה", של מיכלאנג'לו בואונרוטי, ובתמונה 13 מוצגת היצירה "משה עם לחות הברית", של רמברנדט ואן ריין.

- (2 נק') א. ציין לאיזו תקופה או סגנון שייכת כל אחת מן היצירות.
- (9 נק') ב. הסבר כיצד כל אחד מן האמנים מציג את דמותו של משה. התייחס לתנוחה ולהבעה של הדמויות.
- (6 נק') ג. ציין אחד ממאפייני הסגנון של כל אמן, והסבר כיצד הוא בא לידי ביטוי ביצירת האמן.

פרק שלישי: מניאו-קלאסיקה ועד אימפרסיוניזם (17 נקודות)

ענה על אחת מבין השאלות 9–10 (לכל שאלה – 17 נקודות).

שאלה 9

רומנטיקה

בתמונות 14 ו-15 מוצגות שתי יצירות של קספר דוד פרידריך: "נזיר מול הים" ו"שני אנשים מתבוננים בירח".

- (5 נק') א. הסבר את יחסו של פרידריך לטבע. בתשובתך התייחס גם לקשר בין האדם לטבע.
- (4 נק') ב. ציין דימוי אחד המוצג ביצירה "שני אנשים מתבוננים בירח", והסבר את משמעותו.
- (8 נק') ג. תאר את האווירה ביצירה "נזיר מול הים", והסבר שני מרכיבים חזותיים המבטאים את האווירה.

שאלה 10

נשים בעבודה

בתמונה 16 מוצגת היצירה "מנפות החיטה", של גוסטב קורבה, ובתמונה 17 מוצגת היצירה "הכובסת", של אונורה דומייה.

(4 נק') א. ציין לאיזה סגנון (או זרם) שייכות שתי היצירות, והסבר **אחד** מעקרונות הסגנון (או הזרם).

(6 נק') ב. הסבר כיצד כל אחד מן האמנים מתאר את הנשים ביצירתו.

(7 נק') ג. הסבר מהו המסר של שתי היצירות.

ציין מרכיב חזותי **אחד** בכל יצירה, והסבר כיצד הוא תורם להעברת המסר.

חלק ב': תולדות האמנות המודרנית (המאה ה-19, המאה ה-20, אמנות ישראלית) (100 נקודות)

פרק רביעי: מהניאו-קלאסיקה עד אמנות המאה ה-20 (85 נקודות)

ענה על חמש מבין השאלות 11–18 (לכל שאלה – 17 נקודות).

שאלה 11

תיאורי נוף באמנות

בתמונה 18 מוצגת היצירה "נזיר מול הים", של קספר דוד פרידריך, ובתמונה 19 מוצגת היצירה "שדה דגן", של ג'ון קונסטבל.

(7 נק') א. ציין לאיזה זרם באמנות שייכת כל אחת מן היצירות. ציין מאפיין אחד של כל זרם.

(10 נק') ב. הסבר כיצד היחס של האמן לטבע בא לידי ביטוי בכל אחת מן היצירות.

שאלה 12

אימפרסיוניזם

(2 נק') א. הסבר את מקור השם "אימפרסיוניזם".

(3 נק') ב. ציין שני מקורות השראה שהשפיעו על הזרם האימפרסיוניסטי.

(12 נק') ג. ציין שם של יצירה אימפרסיוניסטית.

ציין שלושה מאפיינים אימפרסיוניסטיים, והסבר כיצד הם באים לידי ביטוי ביצירה שצינת.

שאלה 13

החזון לאחר הדרשה

בתמונה 20 מוצגת היצירה "החזון לאחר הדרשה", של פול גוגן.

- (4 נק') א. הסבר כיצד משלב גוגן בין מציאות להזיה ביצירה.
(7 נק') ב. תאר שניים מן הדימויים ביצירה, והסבר את המשמעות של כל אחד מהם.
(6 נק') ג. ציין חידוש סגנוני אחד של גוגן, והסבר כיצד הוא בא לידי ביטוי ביצירה.

שאלה 14

השפעת האמנות הפרימיטיבית על אמנות המאה העשרים

בתמונה 21 מוצג הפסל "דמות מסובה", של הנרי מור.

- (8 נק') א. הסבר כיצד השפעת האמנות הפרימיטיבית באה לידי ביטוי בפסל.
(9 נק') ב. ציין שם של יצירה נוספת (פסל או ציור) שיש בה ביטוי להשפעת האמנות הפרימיטיבית, והסבר כיצד ההשפעה הזאת מתבטאת ביצירה.

שאלה 15

הקשר בין אמנות למציאות

בתמונה 22 מוצגת היצירה "טבע דומם עם מקלעת קש", של פאבלו פיקאסו, ובתמונה 23 מוצגת היצירה "זו אינה מקטרת", של רנה מגריט.

- (8 נק') א. ציין לאיזה סגנון שייכת כל אחת מן היצירות. הסבר שניים מן המאפיינים של כל סגנון.
(9 נק') ב. הסבר כיצד כל אחד מן האמנים מבטא ביצירתו את הקשר בין אמנות למציאות.

שאלה 16

תנועת הדאדא

בתמונות 24 מוצגת היצירה "ראש מכני – רוח זמננו", של ראוּל האוזמן, ובתמונה 25 מוצגת היצירה "מגהץ צבוע", של מאן ריי.

- (4 נק') א. הסבר את מקור השם דאדא ואת הרקע לצמיחת תנועת הדאדא.
- (8 נק') ב. הסבר מהי הביקורת שבאה לידי ביטוי ביצירה "ראש מכני – רוח זמננו". בחר מן היצירה **שלושה** אובייקטים, והסבר כיצד הם מבטאים את הביקורת הזאת.
- (5 נק') ג. הסבר כיצד ההומור והאבסורד באים לידי ביטוי ביצירה "מגהץ צבוע".

שאלה 17

פוטוריזם

- (6 נק') א. הסבר **שניים** מן הרעיונות של הזרם הפוטוריסטי.
- (4 נק') ב. בתמונה 26 מוצגת היצירה "מָטְרִיָה", של אומברטו בוצ'וני. הסבר את המשמעות של שם היצירה, וכיצד תורם השם להבנת היצירה.
- (7 נק') ג. הסבר כיצד **שניים** מן המאפיינים של הסגנון הפוטוריסטי באים לידי ביטוי ביצירה.

שאלה 18

אמנות הפופ

- (6 נק') א. הסבר מהי אמנות הפופ, וציין **שניים** מן המקורות לדימויים שבהם עוסקת אמנות הפופ.
- (4 נק') ב. בתמונה 27 מוצגת היצירה "קמנו לאֶטְנו", של רוי ליכטנשטיין. הסבר מהו המסר של היצירה.
- (7 נק') ג. ציין **שלושה** מרכיבים חזותיים שמשמשים בהם ביצירה, והסבר כיצד כל אחד מהם תורם להעברת המסר של היצירה.

פרק חמישי: אמנות ישראלית (15 נקודות)

ענה על אחת מבין השאלות 19–20 (לכל שאלה – 15 נקודות).

שאלה 19

האמנות בארץ בתקופת "בצלאל"

- (4 נק') א. הסבר **שתיים** מהמטרות להקמת בית-הספר לאמנות "בצלאל".
- (3 נק') ב. ציין **שני** מקורות שמהם לקוחים הנושאים והדימויים ביצירות האמנות שנוצרו בבית-הספר "בצלאל" בתחילת דרכו.
- (8 נק') ג. בחר יצירה שנוצרה בבית הספר "בצלאל".
- תאר את היצירה שבחרת, והסבר את המשמעות של **אחד** מן הדימויים המופיעים בה.

שאלה 20

יגאל תומרקין

בתמונה 28 מוצגת היצירה "הוא הלך בשדות", של יגאל תומרקין.

- (4 נק') א. הסבר מהו המקור לשם היצירה.
- (11 נק') ב. הסבר כיצד מנפץ האמן ביצירתו את מיתוס הלוחם. בתשובתך התייחס לדימויים, לחומרים ולצבעים.

חלק ג': אמנות יהודית על רקע האמנות הכללית (100 נקודות)

פרק שישי (15 נקודות)

ענה על אחת מבין השאלות 21–22 (לכל שאלה – 15 נקודות)

שאלה 21

סמלים יהודיים

בתמונה 29 מוצגת גומחת ארון הקודש בבית־הכנסת דורא אירופוס.

- (4 נק') א. הסבר מהי חשיבותם של ציורי הקיר שהתגלו בדורא אירופוס.
- (6 נק') ב. הסבר את המשמעות של **שניים** מן הסמלים המוצגים בציור הקיר שבראש הגומחה. (בסעיף זה אין להתייחס לסצנת העקדה).
- (5 נק') ג. תאר את סצנת העקדה המוצגת בציור, והסבר את הקשר בינה ובין הסמלים בציור.

שאלה 22

אמנות האסלאם

בתמונות 30, 31 ו־32 מוצג המסגד הגדול בקורדובה.

- (2 נק') א. ציין לאיזו מטרה שימש מבנה המסגד.
- (6 נק') ב. תאר **שני** מאפיינים של האדריכלות המוסלמית הבאים לידי ביטוי במבנה המסגד.
- (7 נק') ג. הסבר מהו ייחודו של העיטור המוסלמי במבני דת. תאר מרכיב עיטורי אחד הבא לידי ביטוי במסגד הגדול בקורדובה.

פרק שביעי (85 נקודות)

ענה על חמש מבין השאלות 23–30 (לכל שאלה – 17 נקודות).

שאלה 23

כתבי יד

בתמונה 33 מוצג איור מתוך כתב היד "הגדת ראשי הציפורים", ובתמונה 34 מוצג איור מתוך כתב היד "המחזור המשולש".

(4 נק') א. ציין מהן הסצנות המוצגות בכל אחד מכתבי היד, והסבר את הקשר בין הסצנות ובין הטקסט הנלווה להן.

(8 נק') ב. השווה בין שני כתבי היד. התייחס לעיצוב הדמויות, לתפיסת החלל וליחס הצורני בין האיור לטקסט.

(5 נק') ג. בשני כתבי היד צוירו דמויות האדם בצורה חריגה. הסבר מדוע.

שאלה 24

הרנסנס בארצות השפלה

בתמונה 35 מוצגת היצירה "ריקוד כפרי", של פיטר ברויגל.

(6 נק') א. תאר את ההתרחשות המוצגת ביצירה.

(5 נק') ב. הסבר את יחסו של האמן לאנשי הכפר על-פי היצירה.

(6 נק') ג. הסבר שני מאפיינים סגנוניים של ברויגל הבאים לידי ביטוי ביצירה.

שאלה 25

בתי-כנסת במזרח אירופה

בתמונות 36, 37 ו-38 מוצג בית-הכנסת וולפה שבפולין.

(2 נק') א. ציין אילו שני טיפוסים של בתי-כנסת היו נפוצים במזרח אירופה במאות ה-16 - ה-20. לאיזה מהם שייך בית-הכנסת וולפה?

(7 נק') ב. תאר את המראה החיצוני של בית-הכנסת.

(8 נק') ג. תאר את פנים בית-הכנסת.

שאלה 26

אמנות הבארוק

בתמונה 39 מוצגת היצירה "ברכת יעקב לבני יוסף", של רמברנדט ואן ריין.

(5 נק') א. תאר את הסצנה המוצגת ביצירה.

(6 נק') ב. הסבר כיצד מתאר רמברנדט את הדמויות ביצירה, ומדוע הוא בחר לתאר אותן כך.

(6 נק') ג. ציין שני מאפיינים של אמנות הבארוק, והסבר כיצד הם באים לידי ביטוי ביצירה.

שאלה 27

צבעוניות באמנות המודרנית

בתמונה 40 מוצגת היצירה "היהודי הזקן", של פאבלו פיקאסו, ובתמונה 41 מוצגת היצירה "הפס הירוק", של אנרי מאטיס.

(2 נק') א. ציין לאיזה זרם או תקופה שייכת כל אחת מן היצירות.

(5 נק') ב. תאר את הצבעוניות בכל אחת מן היצירות.

(10 נק') ג. הסבר את משמעות הצבעוניות בעיני האמן בכל אחת מן היצירות.

שאלה 28

אמנות מופשטת

בתמונה 42 מוצגת היצירה "השם II", של ברנט ניומן.

- (2 נק') א. ציין לאיזה זרם שייכת היצירה.
- (7 נק') ב. הסבר מהי המשמעות של שם היצירה וכיצד ההפשטה ביצירה תורמת להעברת המסר של היצירה.
- (8 נק') ג. הסבר שני מרכיבים חזותיים שהאמן השתמש בהם כדי להעביר את המסר.

שאלה 29

פיסול ישראלי

בתמונה 43 מוצגת האנדרטה "האריה השואג", של אברהם מלינקוב.

- (2 נק') א. ציין לאיזו מטרה הוקמה האנדרטה.
- (7 נק') ב. ציין לאיזה זרם באמנות הישראלית שייכת היצירה, והסבר שניים מרעיונות הזרם.
- (8 נק') ג. הסבר כיצד עיצוב הפסל, החומרים והטכניקה מבטאים את רעיונות הזרם.

שאלה 30

ציור ישראלי

בתמונה 44 מוצגת היצירה "רועה העזים", של נחום גוטמן.

- (5 נק') א. תאר את הדמות המוצגת ביצירה.
- (6 נק') ב. הסבר מה מייצגת הדמות ומדוע בחר גוטמן לצייר דמות כזו.
- (6 נק') ג. ציין מקור השפעה אחד שהשפיע על יצירתו של גוטמן, והסבר כיצד הוא בא לידי ביטוי ביצירה.

בהצלחה!